

УДК 336.64

Г. В. Костюк,
к.е.н., доцент кафедри фінансів, Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая, м. Київ
О. М. Усенко,
магістр, Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая, м. Київ

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ЕНЕРГОГЕНЕРУЮЧИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

G. Kostiuk,
Ph.D., assistant professor of Finance
International Science and Technical University named after Academician Yuri Bugay,
Kyiv
O. N. Usenko,
magister,
International Science and Technical University named after Academician Yuri Bugay,
Kyiv

THE MAIN PROBLEMS OF FINANCIAL PLANNING AT ENERGY GENERATING PLANTS AND THEIR SOLUTIONS

У статті розглянуто основні проблеми фінансового планування на енергогенеруючих підприємствах. Запропоновано шляхи їх вирішення, що дасть можливість успішного ведення господарської діяльності в умовах змін в українській та світовій економіці, викликані фінансово-економічною кризою.

The article deals with the basic problems of financial planning at energy generating plants. Proposed solutions, which will enable the successful conduct of business in a change in Ukrainian and world economy caused by the financial and economic crisis.

Ключові слова: фінансовий план, фінансовий стан підприємства, фінансові рішення, стратегічне планування, електроенергетика.

Keywords: financial plan, financial condition, financial decisions, strategic planning, electricity.

Постановка проблеми.

Енергетичний комплекс відіграє особливу роль у просуванні економіки України до ринкових відносин. Це пов'язано з тим, що енергетичний комплекс, який представляє собою сукупність процесів видобутку, перетворення, розподілу і споживання енергії від джерел отримання природних енергетичних ресурсів до застосування енергії, впливає на забезпечення життєдіяльності людського суспільства. Дана галузь промисловості є капіталомісткою - необхідні великі обсяги коштів для пошуку сировини, виробництва і доставки енергоносіїв. Таким чином, питання оптимізації виробництва і максимізації прибутку на інвестований капітал є вирішальними для галузі в цілому, що невід'ємно пов'язано з достатнім розвитком та впровадженням фінансового планування на підприємстві.

Мета статті. Дослідити основні проблеми фінансового планування на енергогенеруючих підприємствах та дати рекомендації щодо їх вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання фінансового планування досліджувалися багатьма економістами та науковцями, серед яких Р.А. Славюк, Г.О. Партін, А.Г. Загородній, А.М. Ковальова, М.Г. Лапуста, Л.Г. Скамай, В.М. Гриньова, В.О. Каюда, А.М. Мотницька та інші.

Виклад основного матеріалу. Розвиток енергетики має вирішальний вплив на стан економіки в державі та рівень життя населення. Однією з найважливіших складових добробуту в цивілізованих державах є забезпечення громадян і компаній необхідними енергоресурсами.

Протягом останніх п'яти років в економіці України загалом та енергетиці зокрема відбулися зміни, що вимагають коригування Енергостратегії. Слід врахувати зобов'язання України в рамках приєднання до Європейського Енергетичного співтовариства, зміни в українській та світовій економіці, викликані фінансово-економічною кризою, і те, що не реалізовано більшість передбачених програм з модернізації та будівництва генеруючих і мережевих об'єктів [9, с. 10].

В якості інструменту ринкових перетворень в енергетиці України зараз використовується так званий "Оптовий ринок електроенергії" (ОРЕ). Правовою базою функціонування українського оптового ринку електричної енергії став прийнятий 16 жовтня 1997 року Верховною Радою України Закон "Про електроенергетику" [1, с. 1].

Фінансова стабільність енергогенеруючих компаній є важливою передумовою успішного ведення господарської діяльності країни в цілому, формує імідж господарюючого суб'єкта, є його візитною карткою. Тому однією з найважливіших проблем є підтримання ефективної організації управління фінансовими ресурсами, що, в першу чергу, пов'язано з достатнім розвитком та впровадженням фінансового планування.

Фінансовому плануванню відводиться особлива роль, оскільки воно пов'язане з ресурсним чинником – формуванням, розміщенням і використанням фінансових ресурсів та отриманням прибутку на вкладений у господарську діяльність капітал [2, с. 114].

В умовах інноваційного розвитку економіки виникає необхідність більш активного використання методів фінансового планування, яка обумовлена високим рівнем невизначеності зовнішнього середовища, що впливає на збільшення ризиків і втрат при прийнятті фінансових рішень, обертається кризовим фінансовим станом більшості підприємств і потребує оптимізації використання фінансових ресурсів, підвищення точності прогнозування й планування фінансово-господарської діяльності.

Як відомо, фінансове планування як управлінська функція є однією з найважливіших функцій фінансового менеджменту підприємства. У практиці на енергогенеруючих підприємствах процеси фінансового планування і бюджетування є неефективними з декількох причин, у число яких входять концептуальні помилки, неузгодженість із процесом стратегічного планування, технологічні обмеження інструменту, обраного для реалізації фінансового планування. Зростаючий ступінь невизначеності інформації та нестабільності зовнішнього середовища призводять до того, що реалізація фінансових планів відбувається за непередбачуваних умов.

Наявність наведених проблем свідчить про необхідність розробки і застосування принципово нових підходів до фінансового планування в умовах невизначеності, властивих сучасній економіці. Для забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами актуальним стає створення адаптивної системи фінансового планування, що має бути гнучкою стосовно умов реалізації фінансових планів, і методів її практичного використання на базі впровадження новітніх

інформаційних технологій.

Найбільше впливають на погіршення фінансового стану енергогенеруючих підприємств ті обставини, що більшість з них надлишково енергомісткі та утримують складну виробничу та соціальну інфраструктуру. Виробництво традиційно орієнтується на досягнення обсягів, а не якості продукції, відсоток відходів значний, а схем їхньої переробки немає. Але головним недоліком у діяльності підприємств є відсутність орієнтації на кінцевий результат та помітна капіталомісткість об'єктів інфраструктури електроенергетики, що вказують на пріоритетність та необхідність втручання в цю сферу у вигляді її реформування, шляхом впровадження стратегічного управління. Першочергової уваги привертає питання функціонування компаній атомної енергетичної галузі, особливо через те, що Україна не здатна забезпечити себе енергоресурсами [7, с.7-8].

Проблеми, пов'язані з організацією системи фінансового планування на енергогенеруючих підприємствах, можна згрупувати за ступенем важливості:

- нереальність фінансових планів;
- оперативність складання планів;
- прозорість планів для керівництва;
- відрив довгострокових планів від короткострокових;
- реалізація планів;
- комплексність.

Дуже часто на підприємствах не формується плановий баланс і не аналізується його структура, не прогнозується динаміка зміни фінансової стійкості й ліквідності. Відсутність такого аналізу на етапі довгострокового планування істотно знижує його ефективність як інструменту управління підприємством. Фінансовий план лише тоді стане реальним інструментом управління компанією, коли його виконання можна буде оперативно контролювати. Створення надійної і гнучкої системи управління фінансами, спрямованої на вирішення питань бюджетної, кредитної та інвестиційної політики дасть змогу підприємствам суттєво підвищити ефективність діяльності. Найважливішим елементом забезпечення фінансової стійкості підприємства у короткостроковому періоді є його система бюджетування [6, с.74].

Бюджетування на підприємстві виражає основний зміст сучасної технології фінансового планування. Воно забезпечує можливість в єдиному інформаційному форматі розробляти і контролювати виконання плану, оперативно оцінювати відхилення фактичних показників від планових. Цей процес оперативного прийняття управлінських рішень і коригування поточних дій виражає основну вимогу до ефективності системи управління фінансами у динамічному економічному середовищі.

На мою думку загальнодержавне регулювання планування грає не останню роль і полягає в тому, що держава на макrorівні за його допомогою визначає свої фінансові можливості загалом і можливості використання фінансів для прийняття рішень у сфері розвитку економіки й соціальної структури всієї держави, певних регіонів і видів виробництва.

Тому і інтереси забезпечення енергетичної безпеки України потребують вирішення на державному рівні. Основною проблемою є фінансова ситуація в електроенергетиці, що зумовлена економічною кризою в державі. По-перше, для проведення реконструкції, ремонтів, технологічного обслуговування та модернізації енергетичного обладнання, яке виробило свій ресурс, та для нового будівництва. По-друге, для забезпечення в достатній кількості паливом теплових та атомних електростанцій.

Також, проблеми державного регулювання відображаються у неналагодженій системі договірних відносин, недостатньої прозорості експорту та транзиту електроенергії, неконтрольованих втрат електроенергії в мережах, не дотримання вимог Європейської Хартії (принципів вільного доступу до електромереж та лібералізації).

За допомогою фінансового планування треба досягти визначення джерел фінансування, обсягів і структуру витрат, а також кінцевий результат. На сьогодні є підстави стверджувати, що в Україні не опановані достатньою мірою методологія і техніка загальнодержавного фінансового планування.

Також, не найгіршими варіантами при вирішенні цієї проблеми є:

- покращення кваліфікації працівників, що цим займаються, шляхом певних курсів і тренінгів, які проводять успішні фінансові установи, з приводу цих питань;
- порівняння власної діяльності з успішними розвинутими підприємствами;
- динамічність структури планів, що означає здатність їх змінювати під впливом різних економічних явищ, зокрема кризи, яка зараз існує і суттєво впливає на діяльність підприємств тощо.

Висновки. Отже, для забезпечення обґрунтованого фінансового планування та виконання фінансового плану на енергогенеруючих підприємствах необхідно є підготовка регламенту його складання залежно від розміру підприємства (велике, середнє, мале), організаційно-правової форми, належним чином опрацьованої та достовірної інформації. А приділяючи більше уваги фінансовому плануванню можна досягти зміцнення фінансової стабільності підприємств за умови виконання прогнозованих бізнес-планом обсягів операційної та інвестиційної діяльності на засадах фінансової стійкості, створення передумов для отримання чистого прибутку, достатнього для самокупності та самофінансування підприємства.

Література

1. Закон України «Про електроенергетику» від 01.04.2013 № 5485-17
2. Біла О.Г. Фінансове планування і фінансова стабільність підприємств / Фінанси України. – 2007. - № 4. – С. 112-118.
3. Білик М.Д. Фінансове планування на підприємстві в сучасних умовах / Фінанси України. – 2006. - № 4. – С. 133-141.
4. Жовновач Р.І. Планування діяльності підприємства/ Фінанси України. – 2004. - № 1. – С. 21-27.
5. Гриньова В.М. Фінанси підприємств: Навч. посібник. К.: Знання – Прес, 2004. – 175 с.
6. Равенков А. Фінансове планування на підприємстві / Проблеми теорії та практики управління. – 2006. - № 4. – С. 72-78.
7. Монтицька А.М. Маркетингові проблеми енергогенеруючих компаній в Україні. // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. Вісник Державного університету "Львівська політехніка". – Вип. № 384. – Львів, 2000. – С. 162-167.
8. Монтицька А.М. Проблеми планування витрат в енергетиці в сучасних умовах // Вісник Технологічного університету Поділля. – Вип. №5, Ч.2, Т.1. – Хмельницький, 2002. – С. 62-65.
9. Микола ВЛАСЕНКО. Стратегічні обрії.// Енергоатом України./ - № 2 (39). – листопад-грудень 2012. – С. 10-13.

Стаття надійшла до редакції 17.04.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"